

Stoppa rasism och brott mot demokratin i Abya Yala

"SITUATIONEN I CHILE TYDER PÅ ATT EN ÅTERGÅNG TILL DIKTATURSTYRE ÄR PÅ VÄG", SKRIVER DEBATTÖRERNA.

Vi anser att Sverige inte skall ställa sig passivt inför en återgång till koloniala och rasistiska diktaturer som nu sätter demokratin på undantag över stora delar av Latinamerika och Karibien. Det skriver flera debattörer i en gemensam artikel.

Vi lever i en värld där människors närvaro i varandras liv och vardag alltmer går bortom nationsgränser. Denna tid påminner oss om att vi som människor är involverade i sociala relationer och utbyten som sträcker sig över hela planeten. Med den insikten växer också vårt ansvar för att dessa relationer ska byggas vidare på rättvisa grunder för att den välfärd och rättvisa som än så länge privilegierade grupper åtnjuter ska kunna gälla alla.

SVERIGES RELATION med Latinamerika och Karibien, som vi nu fortsättningsvis kommer att kalla för Abya Yala (det namn som ursprungsbefolkningen Guna använt för den amerikanska kontinenten) har en lång historia som knyter an till den europeiska kolonialismen. Vi vill uppmärksamma att denna 500-åriga koloniala historia inte lätt kan lyftas bort, då regionen varit och är viktig exportör av råvaror till de industrialiserade områdena i världen. Abya Yala råkar ha en stor biologisk mångfald vilket gör dessa territorier åtråvärda för transnationella intressen. Samtidigt som dess demokratiska institutioner kämpar ständigt för att dels frigöra sig från det koloniala arvet och dels bemöta enorma sociala ojämlikheter.

I kölvattnen av det kalla kriget genomgick Abya Yala en tid av militärdiktaturer och auktoritära regimer. De flesta flyktingar som fick asyl i Sverige flydde från brutala övergrepp på mänskliga, sociala, kulturella och ekonomiska rättigheter. Hela kontinentens gemensamma erfarenheten av att underkastas auktoritära regimer har fyllt oss med trauman, men också av en längtan efter demokratisering, som också successivt började byggas upp.

SEDAN MITTEN AV 1980-talet antog flera länder nya grundlagar för att förebygga en återgång till auktoritarianism. I takt med att ursprungsfolk, etniska minoriteter och underrepresenterade grupper har fört en kamp för mänskliga, medborgerliga och territoriella rättigheter har regionen för första gången börjat röra sig bortom kolonialt präglade samhällssystem och privilegier – som historiskt först har tillkommit vita kolonialherrar, sedan vita kvinnor, för att genom antikolonial mobilisering börja gälla även marginaliserade sociala och etniska grupper – och inlemma rättigheter för naturen. Något som tagit form ibland annat erkännande av naturen eller ekosystem som juridiska subjekt.

Idag, i samband med klimatkrisen är det mer än någonsin nödvändigt att inse det akuta behovet av en rad omställningar för att rädda livet på vår planet. Inför detta har ursprungsfolken från Anderna till låglandets stora savanner och regnskogar visat sätt att formulera politiska frågor med utgångspunkt i människors relationer till naturen. Parallellt med detta ser vi med oro en snabb ökning av systematiska mord mot ursprungsfolk, feminister, journalister, människorätts- och miljöaktivister från bonde- och afrodiasporiska samhällen. Från Chile, Ecuador, Peru och Colombia, till Brasilien, Argentina, Venezuela, Honduras och Haiti nås vi av dessa nyheter.

UNDER DE SENASTE veckorna har vi sett även hur systematiska brott mot mänskliga rättigheter blivit norm i Chile, och dessförinnan i Ecuador, när befolkningen reste sig mot ekonomiska åtstramningar inspirerade av nyliberala dogmer. Parallellt med dessa pågår en liknande resning på Haiti, som passerar i stort sett obemärkt förbi i alla svenska medier. Situationen i Chile tyder på att en återgång till diktaturstyre är på väg, vilket det chilenska folket bemöter med krav på att en ny grundlag ska författas demokratiskt. Men det mest oroande är hur vågen av systematiska brott mot mänskligheten och demokratin har nått Bolivia genom en statskupp med starka inslag av bibeltrogen högerextremism, nyliberal dogmatism samt en extremt öppen rasism mot ursprungsfolk.

Vi anser att Sverige inte skall ställa sig passivt inför en återgång till koloniala och rasistiska diktaturer som sätter demokratin på undantag över stora delar av Abya Yala. Därför vill vi mana både mediasfär och regering att agera med kraft mot den farliga politiska utvecklingen.

Vi uppmanar SVT och SR att informera om det som händer i hela regionen utförligt, sakligt, opartiskt och oberoende. Hittills har public service svikit sitt specifika uppdrag som tydligt har formulerats av regeringen.

VI UPPMANAR DEN svenska regeringen att uppdatera sin utrikespolitik gentemot regionen. Mot bakgrund av den rasism, de brott mot mänskligheten och de odemokratiska metoder som används för att iscensätta statskupper i regionen, som är fallet nu i Bolivia, har det varit oerhört provocerande att höra utrikesministern Ann Lindes uttalanden, där hon inte har tagit avstånd från några av dessa diktatoriska processer.

Vi uppmanar slutligen Sveriges riksdagspartier att också ta sitt ansvar och göra allt som står i deras makt för att nå partierna i Abya Yala-regionen med uppmaning att upphöra med sin snabbt eskalerande rasism, brott mot mänskligheten och handlingar som underminerar det demokratiska utvecklingen i de respektive länderna.

JUAN VELASQUEZ *universitetslektor, Göteborgs universitet*

DIANA MULINARI *professor, Lunds universitet*

YLVA HABEL *universitetslektor, Södertörns högskola*

CARMEN BLANCO VALER *folkhögskolelärare Färnebo fhsk.*

JAIME GOMEZ *MR- och fredsaktivist*

FRANCISCO CONTRERAS *sociolog*

ALEJANDRO GONZÁLEZ ARRIAGADA *f.d. politisk fånge, fil.dok*

NICHOLAS SMITH *universitetslektor, Södertörns högskola*

LEANDRO SCHCLAREK MULINARI *doktorand, Stockholms universitet*

LENA SAWYER *universitetslektor, Göteborgs universitet*

LORENA DELGADO VARAS *Riksdagsledamot (V)*

IRENE MOLINA, *professor Uppsala universitet*

MAY-BRITT ÖHMAN *Fil.Dr, Uppsala universitet*
